

Received: 11-01-2021

Revised: 11-05-2021

Accepted: 02-06-2021

การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ ในจังหวัดชุมพร

Product Development on Community Based Agro-Tourism for All of the Tham Sing Sub-District Community in Chumphon Province

สุรีย์ เข้มทอง¹

Suree Khemthong

Suree.khe@gmail.comภุริพัฒน์ ชาญกิจ¹

Puripat Charnkit

bomblinux@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ในจังหวัดชุมพร 2) เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ในจังหวัดชุมพร และ 3) เพื่อเสนอการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ในจังหวัดชุมพร ประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มผู้แทนชุมชน จำนวน 54 คน (2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการดูแลผู้พิการ จำนวน 4 คน และ (3) กลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งคำนวณขนาดตัวอย่าง ได้จำนวน 93 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินศักยภาพ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) พื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การรองรับนักท่องเที่ยวทั่วไป ด้านที่ 2 ด้านการจัดการ ด้านที่ 3 การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่ 4 การบริการการท่องเที่ยว 2) คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ (1) สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (2) สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการ (3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (4) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (5) กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทั้งมวลสามารถเข้าร่วมได้ และ (6) ที่พักที่เหมาะสม 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการ

¹ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University

ท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิชิชุมชนเพื่อคนทั้งมวลประกอบด้วย 5 ผลิตภัณฑ์ โดยชุมชนควรเป็นผู้กำหนดผลิตภัณฑ์ร่วมกันโดยการ
ค้นหาผลิตภัณฑ์ที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีการจัดการพื้นที่สำหรับดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเหมาะสมนักท่องเที่ยวทั้ง
มวล โดยการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึงในแต่ละพื้นที่ของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งจัดให้มีการสื่อความหมายถึง
นักท่องเที่ยวทั้งมวล

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์, การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิชิชุมชน, คนทั้งมวล, จังหวัดชุมพร

Abstract

The purposes of the study were: 1) to evaluate the potential of community agro-tourism of the Tham Sing Sub-district community in Chumphon Province; 2) to analyze the agro-tourism product attributes for all of the community Tham Sing Sub-district; and 3) to propose agro-tourism product development for all of the Tham Sing Sub-district community in Chumphon Province. In this study, the population consisted of three target groups: (1) 54 respondents who were the members of Tham Sing community; (2) 4 health care professionals in charge of the disabled, and (3) a total sample of 93 tourists selected by purposive sampling method. Research tools were potential evaluation form, semi-structured interview form, and questionnaires. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, One-way analysis of variance, and content analysis.

The findings indicated that 1) the tourism potential provided by Tham Sing Sub-District community area was at a high level in terms of carrying capacity to support tourists, site management, tourist attraction, and tourism services. 2) Agro-tourism product attributes for all in the community consisted of 6 aspects, including site attractions, amenities for all, accessibility to tourists' destination, ancillary services, agro-tourism activities for all, and suitable accommodation. 3) The product development for agro-tourism for all of the Tham Sing Sub-district community consists of 5 products. The community should define products together by finding the products that can attract tourists. For site management, there should be an area for conducting the suitable tourism activities for all by improving facilities and accessibility to each product of agro-tourism as well as providing an interpretation signage for all.

Keywords: Product Development, Community based Agro-tourism, for All, Chumphon Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีการกำหนดนโยบายให้แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนทั้งมวล โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้พิการ สตรีมีครรภ์ ผู้ป่วยพักฟื้น และครอบครัวที่มีเด็กเล็ก รวมถึงนักท่องเที่ยวที่ลากกระเป๋าเดินทางที่มีล้อหมุน โดยจะต้องสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และบริการต่างๆ ได้โดยสะดวก และปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No One Left Behind) การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) นับเป็นกระแสการท่องเที่ยวที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เป็นการท่องเที่ยวที่คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสภาพร่างกาย สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว บริการสาธารณะ และกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ได้โดยสะดวก ปลอดภัย และปราศจากอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากความแตกต่างทางสภาพร่างกาย อายุ และเพศสภาพ แนวโน้มของตลาดท่องเที่ยวจากกลุ่มนี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวผู้พิการ หรือผู้สูงอายุอาจมีครอบครัว หรือผู้ติดตามดูแลมาท่องเที่ยวด้วย จึงทำให้ตลาดการท่องเที่ยวดังกล่าวยังเติบโตได้อีกมากเพราะโลกกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2563) ได้รายงานข้อมูลประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนถึง 11,136,059 คน คิดเป็นร้อยละ 16.73 ของประชากรทั้งหมดของประเทศไทย อ้างอิงข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 ธ.ค.2562 ระบุว่า ปี 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์จะมีผู้สูงอายุเพิ่มจากเดิมจำนวน 11,136,059 คน (ร้อยละ 16.73) เป็นจำนวนถึง 13,311,787 คน (ร้อยละ 20.00)

UNESCAP (2000) อ้างใน Lee *et al.* (2012) ได้ประมาณการสัดส่วนคนพิการต่อประชากรโลกพบว่ามีสัดส่วนประชากรซึ่งเป็นคนพิการราว 5-10% สำหรับคนพิการในประเทศไทยทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2563) ได้จัดทำรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2563 ระบุว่า มีจำนวนคนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการ 2,027,500 คน (ร้อยละ 3.05 ของประชากรทั้งประเทศ) โดยประเภทของความพิการ 3 ลำดับแรกที่มีจำนวนมากที่สุดคือ (1) ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย (ทางกาย) มีจำนวน 1,002,083 คน (ร้อยละ 49.42) (2) ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) มีจำนวน 382,615 คน (ร้อยละ 18.87) และ (3) ความพิการทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) มีจำนวน 191, 965 คน (ร้อยละ 9.47) นอกจากนี้ได้รายงานว่าคนพิการที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 1,099,672 คน คิดเป็นร้อยละ 54.23 (ของจำนวนคนพิการทั้งหมด) และคนพิการสูงอายุมีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายเป็นกลุ่มคนสูงอายุร้อยละ 60 บุคคลเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางร่างกาย ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเกี่ยวกับการมองเห็น ทางการได้ยิน และทางการเคลื่อนไหว (Aldwin *et al.*, 2018) ซึ่งปัญหาของผู้สูงอายุดังกล่าวกลายเป็นข้อจำกัดที่คล้ายคลึงกับข้อจำกัดของนักท่องเที่ยวผู้พิการ

แนวคิดการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All or Accessible Tourism) ปรากฏเป็นครั้งแรกในแคมเปญที่ดำเนินการในสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นผลมาจากรายงานที่เผยแพร่โดย Baker (1989) ที่ให้นิยามว่า การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล คือรูปแบบการท่องเที่ยวซึ่งมีการวางแผน ออกแบบ และพัฒนากิจกรรมสันทนาการและเวลาว่างให้กับนักท่องเที่ยวทุกประเภทไม่ว่าสภาพร่างกาย สังคม และวัฒนธรรมของพวกเขาจะเป็นอย่างไร การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลเน้นให้นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย จากการศึกษาของนักวิชาการในประเทศออสเตรเลีย (Darcy & Dickson, 2009) บ่งชี้ว่าการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลทำให้นักท่องเที่ยวผู้พิการ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางพร้อมกับเด็กเล็ก สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวทั่วไป และการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้พิการมากที่สุด รองลงมา คือผู้สูงอายุ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางพร้อมเด็กเล็กตามลำดับ

การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล จึงเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ควรได้รับการพัฒนาให้มากขึ้นในเมืองท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองรอง ที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อรองรับคนทั้งมวลหรือนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มทุกประเภท ทั้งนี้นอกจากจะเป็นการเตรียมความพร้อมในการรองรับสังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) และส่งเสริมสิทธิความเสมอภาคเท่าเทียมให้แก่คนพิการแล้ว ยังเป็นการยกระดับธุรกิจการท่องเที่ยวของเมืองไทยไปสู่ความเป็นมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และก้าวหน้าทันสมัยให้แก่ประเทศชาติอีกทางหนึ่งด้วย และจากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาพรวมเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทาง แรงจูงใจในการท่องเที่ยว สภาพปัญหาและความต้องการการท่องเที่ยว (สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน, 2560; อีร์ ตรงจิตพิทักษ์, 2556; ภัทรวดี เบญจขรณ์, 2552) ขณะที่การศึกษาในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับคนทั้งมวลยังไม่มีการศึกษาอย่างแพร่หลาย

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2553) ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบทโดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร นั่นคือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่ให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้คุณค่า และความพึงพอใจ (Jamieson, 2006) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้ผลกระทบต่อชุมชน และผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยเกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ได้กำหนด

ตัวชี้วัด 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยว จากข้อมูลแผนพัฒนาจังหวัดชุมพร 2561-2564 ชุมพรถูกจัดอยู่ในแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายการขยายการท่องเที่ยวไปยังเมืองรอง โดยมีเป้าหมายพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงเกษตร (สำนักงานจังหวัดชุมพร, 2561) เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดชุมพรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างอย่างจริงจัง ตำบลถ้ำสิงห์เป็นชุมชนที่มีพื้นที่ที่มีจุดเด่นที่เหมาะสมกับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชน เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ได้แก่ กลุ่มกาแฟถ้ำสิงห์ และกลุ่มกล้วยหอมทอง พื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์อุดมสมบูรณ์ไปด้วยการเกษตร มีภูมิประเทศที่สวยงาม สามารถที่จะเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และมีสิ่งดึงดูดที่หลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนในจังหวัดชุมพรที่สามารถนำมาเป็นจุดเด่นของจังหวัดในการสร้างรายได้ และพัฒนาความสามารถทางการตลาดท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดชุมพร ให้มีความแตกต่างอย่างจริงจังเพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งมวลจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์จังหวัดชุมพร
2. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ในจังหวัดชุมพร
3. เพื่อเสนอการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ในจังหวัดชุมพร

นิยามศัพท์

คนทั้งมวล หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มีความพิการ 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย (ทางกาย) และกลุ่มนิรโรคตาและผู้สูงอายุด้วย 2) กลุ่มที่มีความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) และ 3) กลุ่มที่มีความพิการทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) ในที่นี้ใช้คำว่า นักท่องเที่ยวทั้งมวล

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ จังหวัดชุมพร หมายถึง ความพร้อมของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) การจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 4) การบริการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล หมายถึง องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชน 6 ด้าน ได้แก่ (1) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (Attractions) (2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) (3) ที่พักแรม (Accommodation) (4) กิจกรรม (Activities) (5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) และ (6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล หมายถึง รายการนำเที่ยว ฐานความรู้ ที่ได้มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการที่เน้นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทั้งมวลสามารถเข้าร่วมได้

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ประโยชน์ด้านวิชาการ เป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล

2. ประโยชน์ทางด้านการนำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นๆ จากการทราบคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล อันจะนำไปสู่การขยายเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล

3. ประโยชน์ที่มีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวสามารถนำผลการวิจัยผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลไปพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล อันจะส่งผลไปสู่การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันทางการตลาด

วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ คือ

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ด้านพื้นที่ศึกษา คือ ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ จังหวัดชุมพร

1.2 ด้านประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มผู้แทนชุมชน ที่เป็นเจ้าของหรือตัวแทนของแต่ละสวนเกษตรผสมผสาน (2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในด้านการดูแลผู้พิการ และ (3) กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งมวล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม ที่คัดเลือกด้วยวิธีการเจาะจง คือ

2.1.1 กลุ่มผู้แทนชุมชน ประกอบด้วย เจ้าของหรือตัวแทนเกษตรกรของแต่ละสวนเกษตรผสมผสานในชุมชนพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ และมีความต้องการในการพัฒนาสวนเกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชน จากจำนวนทั้งสิ้น 5 หมู่บ้าน 647 ครัวเรือน โดยกำหนดให้เจ้าของสวนที่เข้าร่วมโครงการได้สวนละ 1 คน จากเกณฑ์ที่กำหนดทำให้ได้ผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 54 คน

2.1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในด้านการดูแลผู้พิการ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 4 ด้าน คือ (1) ด้านความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย (2) ด้านความพิการทางสายตา (3) ด้านความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย และ (4) ด้านล่ามภาษามือและการสื่อสารทั่วไป โดยการคัดเลือกจากความเชี่ยวชาญ ตำแหน่งระดับบริหารของหน่วยงานที่มีบทบาทในการดูแลผู้พิการหรือบุคคลลักษณะพิเศษ เป็นผู้ที่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย และให้การยินยอมในการให้ข้อมูล โดยกำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านละ 1 คน จากเกณฑ์ที่กำหนดทำให้ได้ผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 4 คน

2.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งมวลที่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชน มีบัตรคนพิการ และยินยอมให้ข้อมูล ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

ขนาดตัวอย่างคำนวณจากสูตร (Lwanga & Lemeshow, 1991)

$$n = \frac{Z_{\alpha/2}^2 P(1-P)}{E^2}$$

โดย $\alpha = 0.05$, $Z_{0.025} = 1.96$, P ประมาณจากสัดส่วนของผู้พิการที่มีความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลในระดับมาก จาก Pilot test ได้ค่าประมาณของ $P = 0.65$ และกำหนดค่าความแม่นยำสัมพัทธ์ (E) เป็น 15% ของ 0.65 จะได้ $E = 0.0975$ จึงทำให้ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 93 คน

การเลือกตัวอย่างใช้วิธีแบบเจาะจงโดยเกณฑ์ โดยคัดเลือกจากนักท่องเที่ยวทั้งมวลที่มีบัตรผู้พิการ และยินยอมให้ข้อมูล จึงทำให้ได้จำนวนนักท่องเที่ยวดังนี้ คือ (1) นักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย (ทางกาย) จำนวน 37 คน (2) นักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) จำนวน 30 คน และ (3) นักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) จำนวน 26 คน รวมจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 93 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

3.1 แบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชน เป็นเครื่องมือที่พัฒนาจากเกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว, 2553) ประกอบด้วย การประเมินศักยภาพ 4 ด้าน คือ (1) การรองรับของแหล่งท่องเที่ยว (2) การจัดการของแหล่งท่องเที่ยว (3) การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว และ (4) การบริการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว คะแนนศักยภาพรวม 100 คะแนน แสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลลำสัง จังหวัดชุมพร

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลลำสัง จังหวัดชุมพร	คะแนน
1) การรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	30
2) การจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (มิติการเป็นเจ้าบ้าน 30 คะแนน และมิติด้านการตลาด 10 คะแนน)	40
3) การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	10
4) การบริการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	20
รวม	100

การประเมินระดับศักยภาพแต่ละด้าน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 0 หมายถึง ไม่มี/ต่ำ 1 หมายถึง มีแต่ไม่เพียงพอ/ปานกลาง 2 หมายถึง มีเพียงพอ/มาก การแปลผลค่าคะแนนศักยภาพ แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การแปลผลค่าคะแนนประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลลำสัง จังหวัดชุมพร

ค่าคะแนน	การแปลผล
81 ขึ้นไป	ดีเด่น
71 – 80	ดีมาก
61 – 70	ดี
51 – 60	ปานกลาง
50 หรือน้อยกว่า	ควรปรับปรุง

3.2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้พิการเกี่ยวกับประเด็นความคาดหวังของกลุ่มผู้พิการต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดชุมพร เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของการท่องเที่ยวทั้งมวล วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การออกแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (สุรีย์ เข้มทอง และสุริพัฒน์ ชาญกิจ, 2563)

3.3 แบบสอบถามความคิดเห็นนักท่องเที่ยวทั้งมวลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดชุมพร เครื่องมือนี้ได้พัฒนาขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้พิการ กรอบแนวคิดการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามกระบวนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยกลุ่มข้อคำถาม ดังนี้ (1) ข้อมูลทั่วไป (2) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรการท่องเที่ยว (3) ข้อมูลความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวล และ (4) ข้อเสนอแนะ (สุรีย์ เข้มทอง และสุริพัฒน์ ชาญกิจ, 2563) ทั้งนี้แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านผู้พิการ และได้ตรวจสอบค่าระดับความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.988

การวัดระดับความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวล ได้แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด 2 หมายถึง ระดับน้อย 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 4 หมายถึง ระดับมาก 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด การแปลผลข้อมูล กำหนดช่วงขึ้นเท่ากัน แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การแปลผลระดับความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล

ระดับความคาดหวัง	การแปลผล
ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	คาดหวังในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	คาดหวังในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	คาดหวังในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	คาดหวังในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	คาดหวังในระดับน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในครั้งนี้ประกอบด้วย

4.1 ข้อมูลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้แทนชุมชน จำนวน 54 คน โดยการแจกแบบประเมินศักยภาพให้แก่ชุมชนตามรายชื่อของเจ้าของสวนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการและหลังจากการประเมินศักยภาพแล้ว คณะผู้วิจัยได้มีหนังสือถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำสิงห์เพื่อประสานเจ้าของสวนตามรายชื่อ 54 คน เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ โดยมีการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นระยะเวลา 2 วัน วันแรกเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และการจัดการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล วันที่สองมีการแบ่งกลุ่มในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ และมีการสรุปผลการรวมการวิเคราะห์ รวมทั้งความคิดเห็นเพิ่มเติม

4.2 ข้อมูลประเด็นความคาดหวังของกลุ่มผู้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลตามมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านผู้พิการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคล มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) คณะผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ไปยังสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สมาคมพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชุมพร โดยชี้แจงที่มาของโครงการและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และได้รับความร่วมมือในการตอบรับการให้สัมภาษณ์ข้อมูล

2) คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลได้ขอความยินยอมในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ สามารถซักถามในประเด็นที่คณะผู้วิจัยตั้งคำถามไม่ชัดเจน และผู้ให้ข้อมูลสามารถหยุด หรือแจ้งขอไม่เข้าร่วมให้ข้อมูลต่อได้ ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี ไม่มีผู้ใดขอยุติการให้ข้อมูล

3) คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการทบทวนผล และสอบถามความเห็นเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างครอบคลุม

4.3 ข้อมูลความคิดเห็นนักท่องเที่ยวทั้งมวลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดชุมพร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสอบถามแบบเผชิญหน้าแต่ละคน การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย (2) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา และ (3) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านคนพิการ ล่าม และผู้วิจัย ในการช่วยสื่อความหมายข้อคำถามแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ (1) การชี้แจงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย (2) ทำความเข้าใจกระบวนการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล (3) อธิบายข้อคำถามรวมทั้งช่วยสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจประเด็นข้อคำถาม และ (4) อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวสามารถนำผู้ดูแลมาด้วยขณะให้ข้อมูล

4.4 ข้อมูลการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ในจังหวัดชุมพร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยชุมชนผู้เข้าร่วมประชุมเป็นผู้นำเสนอกิจกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวล

การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดชุมพร มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1) คณะผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อค้นหาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดชุมพรที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนมีความพร้อมที่จะถ่ายทอดเป็นความรู้ และประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยว

2) คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชน ผลของการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) สู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนของตำบลถ้ำสิงห์ และข้อมูลคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนตามความคาดหวังจากนักท่องเที่ยวทั้งมวลและมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้พิการต่อชุมชนผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อใช้เป็นฐานในการกำหนดผลิตภัณฑ์

3) การจัดแบ่งกลุ่มชุมชนผู้เข้าร่วมประชุมเป็น 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะร่วมกันคิดวิเคราะห์และร่างกำหนดผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลที่เหมาะสมกับชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ โดยพิจารณาความพร้อมของชุมชน เจ้าของสวน และพื้นที่ และกำหนดให้มีการนำเสนอผลการกำหนดผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลของแต่ละกลุ่ม

4) สรุปผลการกำหนดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลจากทุกกลุ่ม และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของทุกกลุ่มเพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่ทุกกลุ่มเห็นพ้องกันว่ามีความเหมาะสมและมีความพร้อมมากที่สุดจำนวน 5 ผลิตภัณฑ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

5.1 ข้อมูลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลความคิดเห็นนักท่องเที่ยวทั้งมวลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดชุมพร วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

5.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้พิการประเด็นความคาดหวังของกลุ่มผู้พิการต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวล และข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ คือ

1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์จังหวัดชุมพร ประกอบด้วยข้อมูลผลการศึกษา 2 ส่วน คือ 1) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์จังหวัดชุมพร และ 2) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ดังนี้ คือ

1.1 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์จังหวัดชุมพร แสดงในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์จังหวัดชุมพร

(n=54)

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชน ในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์จังหวัดชุมพร	คะแนนเต็ม (คะแนน)	ผลการประเมิน (คะแนน)	ผลการประเมิน (ร้อยละ)
1) การรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	30	22.8	76
2) การจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	40	28.8	72
3) การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	10	8.39	83.9
4) การบริการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	20	17.72	88.6
รวม	100	77.71	

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์จังหวัดชุมพร พบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพอยู่ในระดับดีมากทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

1) ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่าพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยภาพรวมได้คะแนน 22.8 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76 มีศักยภาพการรองรับการบริการพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปได้อย่างพอเพียง แต่ยังขาดศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวผู้พิการ เกี่ยวกับเรื่องที่พัก ห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับผู้พิการ

2) ด้านการจัดการของแหล่งท่องเที่ยว พบว่าพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์มีศักยภาพในการจัดการโดยภาพรวมได้คะแนน 28.8 คะแนนจากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 72 ชุมชนมีการดำเนินการในมิติของความเป็นเจ้าบ้านที่ดี และมีจัดการตลาดอยู่ในระดับมาก แต่การจัดการในเรื่องของการมีสื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวยังอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า พื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์มีศักยภาพในการดึงดูดใจโดยภาพรวมได้คะแนน 8.39 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.9 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์มีความโดดเด่นด้านพืชพันธุ์ มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ มีวิถีชีวิตชุมชนที่น่าสนใจ และมีทัศนียภาพโดยรอบที่สวยงามเป็นธรรมชาติเหมาะกับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม

4) ด้านการบริการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า พื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์มีศักยภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยภาพรวมได้คะแนน 17.72 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.6 ชุมชนมีความพร้อมในการให้บริการ

1.2 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค

ผลการวิเคราะห์ SWOT จากผู้แทนชุมชนในพื้นที่ศึกษาตำบลถ้ำสิงห์ต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล จำนวน 54 คน ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของสวนเกษตรผสมผสาน และมีความต้องการในการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ และมีการรวมกลุ่มกันกลุ่มละ 8-10 ราย เพื่อวิเคราะห์ SWOT สรุปรายละเอียด ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และ อุปสรรค ของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์

จุดเด่น	จุดด้อย
1) การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 1.1) มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินการของวิสาหกิจ มีความพร้อมในการรับและนำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ปรับปรุงการผลิต แปรรูปได้ 1.2) ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง ทันสมัย กล้าคิด กล้าทำ 1.3) มีความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันทำอาชีพเสริม 2) การดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว 2.1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีผลไม้หลากหลายชนิดที่มีชื่อเสียง เช่น ทุเรียน กล้วยหอมทอง สละ เงาะ มังคุด เป็นต้น โดยเฉพาะทุเรียนก้านยาว ปัจจุบันมีอายุเกือบ 100 ปี 2.2) มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม 2.3) มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจำนวนมาก 2.4) มีภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ สวยงาม ล้อมรอบไปด้วยเทือกเขาเป็นธรรมชาติ พื้นที่ที่ราบบนเขาสามารถตั้งเต็นท์พักผ่อนได้สามารถมองเห็นทะเล 3) ความสามารถในการสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์และบริการในแหล่งท่องเที่ยว 3.1) ความสามารถของบุคลากรในการทำการเกษตร 3.2) มีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 3.3) ถ้ำสิงห์มี 2 ศาสนา (ศาสนาพุทธ-ศาสนาคริสต์) ที่เป็นกัลยาณมิตรกัน มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน	1) แหล่งท่องเที่ยวขาดการปรับปรุงภูมิทัศน์ 1.1) ขาดการเอาใจใส่บูรณะแหล่งท่องเที่ยว บางแห่งทรุดโทรม จึงทำให้สวนเกษตรไม่เรียบร้อย ยังมีขยะ 1.2) ขาดการบำรุงรักษาที่ดินทำให้เสื่อมโทรมจากการใช้ประโยชน์ในดินมากเกินไป 1.3) ขาดป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น ป้ายบอกทางไปสวน 2) ขาดการพัฒนาพื้นที่เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยว 2.1) ขาดการพัฒนาที่พักในพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยว 2.2) การคมนาคมในชุมชนยังไม่สะดวก ถนนบางแห่งเป็นหลุมเป็นบ่อ 2.3) ปัญหาระบบไฟฟ้า ไฟตก ไฟดับบ่อย 3) ขาดการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน 3.1) บุคลากรภายในชุมชนบางกลุ่มยังไม่สนใจการท่องเที่ยว ยังเน้นแต่การค้าเกษตรเชิงพาณิชย์ และขาดความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว 3.2) ยังไม่สามารถลดการใช้สารเคมีในพื้นที่เกษตร ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่ปลอดภัย 4) ขาดการจัดการมิติด้านการตลาด 4.1) ไม่มีศูนย์กลางการท่องเที่ยว 4.2) ยังขาดความรู้ในการพัฒนาสินค้าให้เป็นมาตรฐาน
โอกาส	อุปสรรค
การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ 1) หน่วยงานจากภาครัฐมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาบางส่วน ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริม เป็นการเพิ่มรายได้มากขึ้นจากรายได้หลัก 2) หน่วยงานส่งเสริมด้านการเกษตรมีการให้ความรู้แก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 3) นักวิชาการให้ความสนใจในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องคือการเป็นโอกาส 4) นโยบายจากภาครัฐในอนาคต เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว (เช่น โครงการท่องเที่ยวเชิงวิถีเกษตร ชุมพร-ระนอง เมือง 2 สมุทร)	ข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 1) ปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร 2) ปัญหาภัยแล้งและภัยธรรมชาติอื่นๆ เช่น ช่วงมรสุมระหว่างเดือน มิย-ธค มีฝนตกมากในทุกปี ลมกรรโชก น้ำท่วมขังนาน ทำให้ผลผลิตได้ไม่เต็มที่หรือเสียหาย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3) เศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ราคาผลผลิตในชุมชนตกต่ำตามไปด้วย 4) การสร้างกำแพงกีดกันทางการค้าของประเทศคู่ค้าทำให้ส่งออกสินค้าได้น้อยลง โดยเฉพาะการเข้มงวดจากกฎระเบียบ GAP ของต่างประเทศ ในกลุ่มสินค้าทุเรียน 5) โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด 6) กฎระเบียบของภาครัฐที่ยุ่งยาก

จุดเด่น	จุดด้อย
5) ตลาดต่างประเทศในกลุ่มตลาดจีนและญี่ปุ่นมีความต้องการผลไม้เพิ่มขึ้น (ทุเรียนและกล้วยหอมทอง) รวมถึงความต้องการบริโภคผลไม้ของตลาดในประเทศ 6) การเกิดกระแสรักสุขภาพเปลี่ยนมาสนใจบริโภคอาหารออร์แกนิก 7) พฤติกรรมของผู้บริโภคมีการบริโภคกาแฟเพิ่มมากขึ้น 8) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและนโยบายเกษตรอินทรีย์ที่เป็นวาระแห่งชาติ 9) เทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้ทุกคนเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทำตลาดออนไลน์ได้	7) อุปสรรคจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ 8) คู่แข่งจากชุมชนใกล้เคียง

ผลการวิเคราะห์ SWOT พื้นที่ศึกษาตำบลลำสิงห์ต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสวนชุมชนเพื่อคนทั้งมวล พบว่าพื้นที่มีจุดแข็งโดยเฉพาะความพร้อมของชุมชนในการรับและนำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ปรับปรุงการผลิต แปรรูปได้ มีผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็ง หัวก้าวหน้า กล้าคิด กล้าทำ และมีความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำอาชีพเสริมประกอบกับโอกาสที่ภาครัฐมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และสนับสนุนด้านงบประมาณ ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสวนชุมชนเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนพื้นที่ตำบลลำสิงห์จึงมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จได้ในอนาคต

2. คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสวนชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลลำสิงห์ในจังหวัดชุมพร ประกอบด้วย ข้อมูลผลการศึกษา 2 ส่วน ได้แก่ 1) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสวนชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลลำสิงห์ และ 2) ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวทั้งมวลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสวนชุมชน ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสวนชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลลำสิงห์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญด้านผู้พิการ เกี่ยวกับคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสวนชุมชนเพื่อคนทั้งมวล สามารถสรุปข้อค้นพบได้ ดังนี้

1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการ คือ ความพร้อมในการดูแลเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวผู้พิการ ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลในประเด็นความพร้อมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวผู้พิการ ควรให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวผู้พิการว่าสิ่งใดที่ผู้พิการสามารถปฏิบัติได้ สิ่งใดห้าม สิ่งที่เป็นอันตรายสำหรับผู้พิการแต่ละกลุ่ม เป็นต้น

2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้พิการให้ความสำคัญและคาดหวังกับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกใน 4 เรื่องหลัก ดังนี้ คือ

2.1) ห้องน้ำผู้พิการ เป็นปัจจัยสำคัญ ควรสร้างไม่ให้ห่างกับทางลาดที่สามารถเข้าถึงได้ และไม่ควรถัดห้องน้ำผู้พิการให้อยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวมากเกินไป

2.2) ทางลาดและทางเดินในแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อกลุ่มผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและกลุ่มผู้พิการทางสายตา ควรจัดให้มีทางลาดในพื้นที่การเข้าไปทำกิจกรรม พื้นที่ในการชมสวน พื้นที่ในการเข้าถึงห้องน้ำหรือทางเข้าสถานที่ เป็นต้น โดยอาจมีแนวเชือกเป็นแนวยาวเพื่อให้กลุ่มผู้พิการใช้เป็นเครื่องพยุงหรือเป็นสัญลักษณ์ในการนำทางว่าเส้นทางนี้กำลังนำพาพวกเขาไปในทิศทางใด

2.3) จุดหยุดพักระหว่างทาง แหล่งท่องเที่ยวควรเพิ่มจุดพักคอยหรือจุดหยุดพักระหว่างทางมากขึ้น เพราะมีประโยชน์มากทั้งต่อผู้พิการ โดยจุดหยุดพักอาจอาศัยร่มไม้ตามธรรมชาติกำหนดเป็นจุดพัก สร้างหลังคาบังแดดและมีพื้นที่นั่งพัก พื้นที่ควรสะอาด มีความเป็นระเบียบ และมีความปลอดภัย เป็นต้น

2.4) สิ่งช่วยเหลือในลักษณะอื่นๆ ควรมีพนักงานที่เป็นคนในชุมชนมาช่วยดูแลนักท่องเที่ยวผู้พิการ มาแนะนำว่ามีสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรบ้างหรือมีอุปกรณ์ที่จะให้การช่วยเหลือในระหว่างการเดินทาง โดยเฉพาะผู้พิการทางสายตาและทางการเคลื่อนไหวจะมีอุปสรรคในการเดิน เพราะเดินได้ช้ากว่าบุคคลทั่วไป นอกจากนี้อาจมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่มีความสำคัญแก่นักท่องเที่ยวผู้พิการ เช่น ไม้เท้า รถเข็น เป็นต้น

3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสวนนั้น อาจมีรถนั่งพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการไว้บริการ นอกจากนี้ควรมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน หรือป้ายบอกทางในรถที่ให้บริการ หรือ การกำหนดจุดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สามารถสืบค้นเส้นทางจาก Google map ซึ่งปัจจุบันนักท่องเที่ยวผู้พิการมีการใช้งานกันมากขึ้นผ่านมือถือของตน

4) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีบุคลากรซึ่งอาจเป็นเจ้าของหรือคนในพื้นที่ ที่มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการและสามารถจัดบริการได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้พิการเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจลักษณะผู้พิการแต่ละกลุ่มและสามารถให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวผู้พิการได้มากขึ้น

5) กิจกรรม ลักษณะกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสวนที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวในกลุ่มผู้พิการอาจประกอบด้วย

5.1) กิจกรรมดูงาน เป็นกิจกรรมที่เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานด้านการเกษตรและการแปรรูปผลผลิตต่างๆ ซึ่งกิจกรรมนี้ควรมีการให้ทดลองปฏิบัติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวผู้พิการได้สัมผัสสิ่งเหล่านั้น ได้ยินเสียงของการทำงานของเครื่องจักร ได้กลิ่นและรสชาติผลผลิตต่างๆ กิจกรรมควรมีการบรรยายและจัดทำเป็นสื่อทั้งรูปแบบสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การเข้าถึงเนื้อหาสื่อออนไลน์โดยใช้สัญลักษณ์คิวอาร์ (QR Code) ที่สามารถแสดงเนื้อหาหรือมีเสียงบรรยายในแต่ละกิจกรรม

5.2) กิจกรรมชิมผลไม้ อาหาร และการซื้อของฝาก เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวผู้พิการต้องการสัมผัสจากแหล่งท่องเที่ยวนี้ เพราะไปเที่ยวแล้วก็อยากจะได้ชิมอาหารหรือผลไม้ที่โดดเด่นของพื้นที่นั้นๆ อีกทั้งยังมีความต้องการที่จะซื้อสินค้าไปเป็นของที่ระลึกหรือของฝาก

5.3) กิจกรรมเดินเที่ยวชมสวน เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวผู้พิการคาดหวังจะได้รับความเพลิดเพลิน รื่นรมย์ไปกับธรรมชาติในพื้นที่ที่ตนเดินทางไป มีจุดพื้นที่โดดเด่นที่สามารถถ่ายรูปแสดงถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่

5.4) กิจกรรมฝึกอาชีพ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ความรู้จากกิจกรรมเด่นในท้องถิ่น เช่น รายการอาหาร การเพาะปลูกพืชที่สำคัญท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวผู้พิการสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้

6) ที่พัก ควรอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะที่พักอาจอยู่ในรูปแบบของที่พักในชุมชนหรือโฮมสเตย์ (Homestay) อย่างไรก็ดีที่ผ่านมาโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้พิการ ทำให้กลุ่มผู้พิการเลือกท่องเที่ยวชุมชนแบบไปเช้าเย็นกลับ และเลือกที่พักเป็นโรงแรมที่มีมาตรฐาน ลักษณะที่พักที่นักท่องเที่ยวผู้พิการคาดหวัง คือ มีความสะดวกสบาย ปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร ห้องพักต้องไม่มีมดแมลง ยุงที่จะมารบกวนในการนอน มีห้องน้ำที่สะอาด อาจมีอาหารเช้าให้เลือกรับประทาน แต่สิ่งสำคัญควรมี WIFI ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งจะสามารถตอบสนองการท่องเที่ยวแบบกึ่งพักผ่อน กึ่งเรียนรู้ ได้เป็นอย่างดี เพราะนักท่องเที่ยวผู้พิการที่เข้าพักนั้นไม่ได้มองที่พักเป็นห้องนอนสำหรับพักผ่อนเพียงอย่างเดียว แต่มองว่าที่พักนั้นจะต้องสนองความบันเทิง และความผ่อนคลาย

คล้ายในช่วงค่ำได้ นักท่องเที่ยวผู้พิการจะใช้ช่วงเวลากลางคืนเพื่อส่งรูปภาพ ดูข่าวสาร ค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ในช่วงกลางวัน

2.2 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวทั้งมวลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชน
ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวทั้งมวล

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งมวล จำนวน 93 คน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย (ทางกาย) ร้อยละ 39.8 รองลงมา คือนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) ร้อยละ 32.3 และนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) ร้อยละ 28.0 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 58.1 อายุระหว่าง 25-34 ปี และ 45-54 ปี ร้อยละ 29.0 รองลงมาอายุระหว่าง 55-65 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20.4 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 35.5 และมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 29.0 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 58.1 ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 40.1

2) ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวทั้งมวลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชน

ผลการศึกษาภาพรวมความคาดหวังของนักท่องเที่ยวทั้งมวลต่อคุณลักษณะผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดชุมพร แสดงในตารางที่ 6

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวทั้งมวลต่อคุณลักษณะผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนในจังหวัดชุมพร 6 ด้าน ได้แก่ (1) สิ่งดึงดูดใจ (2) สิ่งอำนวยความสะดวก (3) การเข้าถึง (4) การให้บริการ (5) กิจกรรม และ (6) ที่พัก พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งมวลมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนในจังหวัดชุมพรทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) และเมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยแต่ละด้านพบว่า นักท่องเที่ยวทั้งมวลมีความคาดหวังต่อด้านที่พักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งมวล ($\bar{X} = 3.88$) และด้านความพร้อมของการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากกว่าด้านอื่นๆ ($\bar{X} = 3.88$)

หากพิจารณารายละเอียดของอันดับค่าเฉลี่ยคาดหวังมากที่สุดต่อคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย (ทางกาย) มีความคาดหวังมากที่สุดต่อสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.52$) และรองลงมาคือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.50$) ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการ และด้านที่พักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งมวล ($\bar{X} = 3.68$) สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังมากที่สุดต่อที่พัก ($\bar{X} = 4.77$) และรองลงมา คือการให้บริการ ($\bar{X} = 4.68$)

ตารางที่ 6 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวทั้งมวลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนในจังหวัดชุมพร

คุณลักษณะผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดชุมพร	จำนวนและประเภทของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งมวล						
	การเคลื่อนไหวหรือร่างกาย (ทางกาย) (n = 37)	การได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) (n =30)	ทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) (n = 26)	รวม (n = 93)	การแปลผลรวม	F	Sig
	ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง ($\bar{X} \pm S.D.$)						
1) สิ่งดึงดูดใจ	3.52±0.97 ^a	3.63±0.83 ^b	4.24±0.64 ^{a,b}	3.76±0.89	มาก	5.899	.004 [*]
2) สิ่งอำนวยความสะดวก	3.38±1.03 ^a	3.46±0.70 ^b	4.67±0.38 ^{a,b}	3.77±0.96	มาก	23.448	.000 [*]
3) การเข้าถึง	3.50±0.93 ^a	3.51±0.71 ^b	4.45±0.53 ^{a,b}	3.77±0.87	มาก	14.125	.000 [*]
4) การให้บริการ	3.49±1.09 ^a	3.68±0.69 ^b	4.68±0.34 ^{a,b}	3.88±0.95	มาก	17.503	.000 [*]
5) กิจกรรม	3.47±1.09 ^a	3.41±0.78 ^b	4.33±0.61 ^{a,b}	3.69±0.96	มาก	9.334	.000 [*]
6) ที่พัก	3.42±1.10 ^a	3.68±0.76 ^b	4.77±0.36 ^{a,b}	3.88±1.00	มาก	20.602	.000 [*]
รวม	3.46±0.99 ^a	3.56±0.64 ^b	4.51±0.39 ^{a,b}	3.79±0.87	มาก	16.590	.000 [*]

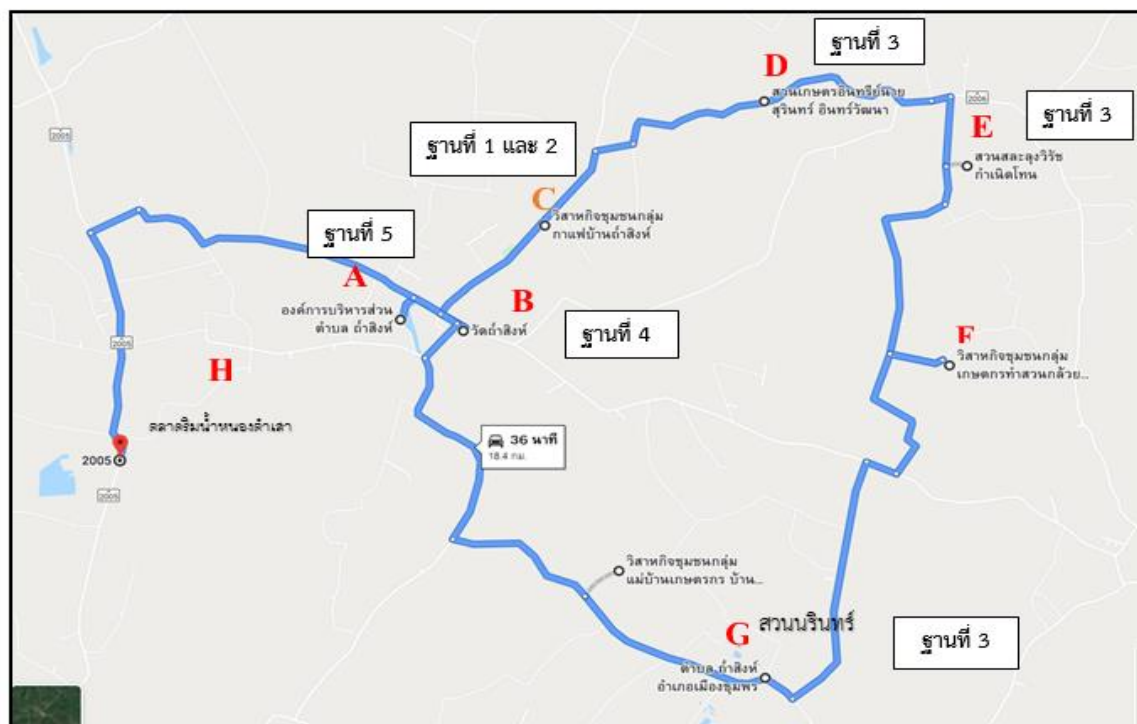
*Significant at the 0.05 level

จากผลการทดสอบทางสถิติเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักท่องเที่ยวผู้พิการทั้ง 3 กลุ่ม พบว่าระดับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวผู้พิการทั้ง 3 กลุ่มมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดชุมพร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Tukey HSD และผลการทดสอบ พบว่ามีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระหว่างกลุ่ม คือ (1) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังทั้ง 6 ด้าน ($\bar{X} = 4.51$) แตกต่างจากค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย (ทางกาย) ($\bar{X} = 3.46$) และ (2) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังทั้ง 6 ด้าน ($\bar{X} = 4.51$) แตกต่างจากค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) ($\bar{X} = 3.56$)

อย่างไรก็ตามมุมมองของนักท่องเที่ยวทั้งมวลและผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นที่สอดคล้องกัน คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลต้องให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน

3. ผลการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลลำสิงห์ในจังหวัดชุมพร

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีสุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลลำสิงห์ในจังหวัดชุมพร โดยชุมชนได้ร่วมกันกำหนดผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นของพื้นที่ เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น และความพร้อมของชุมชนในการถ่ายทอดความรู้ พบว่า มีจำนวนทั้งหมด 5 ผลิตภัณฑ์หรือฐานความรู้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตำแหน่งผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้

ผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลลำสิงห์ในจังหวัดชุมพร ประกอบด้วย 5 ฐานความรู้ ดังนี้

ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ที่ 1 : ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปกาแฟ (ตำแหน่งในภาพที่ 1 ใช้สัญลักษณ์ C คือ พื้นที่วิสาหกิจชุมชนกาแฟลำสิงห์) ผลิตภัณฑ์ในจุดนี้ คือนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้กระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตกาแฟ และการใช้พลังงานจากวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ-ชุมพร และร่วมกิจกรรมการคัดเลือก การคั่วกาแฟ รวมทั้งการชิมกาแฟ และซื้อของฝาก

ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ที่ 2 : ชมสวนกาแฟ (ตำแหน่งในภาพที่ 1 ใช้สัญลักษณ์ C คือ พื้นที่วิสาหกิจชุมชนกาแฟถ้ำสิงห์) ผลิตภัณฑ์ในจุดนี้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและได้รับความรู้เกี่ยวกับสวนเกษตรกาแฟ วิธีการปลูก และการดูแล เน้นการสาธิตกระบวนการเพาะปลูก และการทดลองเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้

ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ที่ 3 : ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน (ตำแหน่งในภาพที่ 1 ใช้สัญลักษณ์ D, E, F, G คือพื้นที่สวนสุรินทร สวนสละลุงวิรัช สวนกล้วยหอม และสวนนรินทร) ผลิตภัณฑ์ในฐานนี้นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิถีการปลูกและชมบรรยากาศสวนทุเรียน สวนสละ มังคุด และกล้วยหอม เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ และการผลิตทุเรียนนอกฤดูคุณภาพ ขึ้นกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในการเลือกชมสวนซึ่งอาจเป็น 1-2 สวน เน้นการเดินเที่ยวชมสวน การเรียนรู้วิถีการปลูกตั้งแต่การผสมเกสร การกำหนดระยะถี่-ห่าง ของต้น กระทั่งถึงการเก็บผลผลิต และการแปรรูปผลผลิตในรูปแบบต่างๆ

ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ที่ 4 : เป็นฐานวัฒนธรรมท้องถิ่น วัดถ้ำสิงห์ และลานวิถีไทยวัดนักบุญยอแซฟถ้ำสิงห์ (ตำแหน่งแสดงในภาพที่ 1 ใช้สัญลักษณ์ B) ผลิตภัณฑ์ในฐานนี้ คือนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้และสัมผัสวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ในจุดนี้ส่วนใหญ่ให้นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ประสบการณ์เพิ่มเติมหลังจากร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเกษตร

ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ที่ 5 : ศูนย์เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ ระบบธนาคารน้ำใต้ดิน (ตำแหน่งแสดงในภาพที่ 1 ใช้สัญลักษณ์ A) ผลิตภัณฑ์ในจุดนี้นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิธีการจัดการน้ำฝน รูปแบบของการสร้างธนาคารน้ำใต้ดิน และประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ

จากการกำหนดผลิตภัณฑ์ทั้ง 5 ฐาน นำไปสู่การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์รายการนำเที่ยว เน้นการดำเนินการของแต่ละรายการนำเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับเวลาไม่นานหรือเร็วไปประกอบด้วย

(1) **ผลิตภัณฑ์รายการนำเที่ยวที่ 1** ประกอบด้วย 1 ผลิตภัณฑ์/ฐาน คือฐานความรู้ที่ 1 เน้นการศึกษาเรียนรู้กระบวนการแปรรูปกาแฟ ชมและเลือกซื้อสินค้าเกษตร

(2) **ผลิตภัณฑ์รายการนำเที่ยวที่ 2** ประกอบด้วย 2 ผลิตภัณฑ์/ฐาน คือฐานความรู้ที่ 1 และที่ 2) เน้นการศึกษาเรียนรู้ กระบวนการแปรรูปและชมสวนการปลูกกาแฟปลอดสารพิษ ชมและเลือกซื้อสินค้าเกษตร

(3) **ผลิตภัณฑ์รายการนำเที่ยวที่ 3** ประกอบด้วย 2 ผลิตภัณฑ์/ฐาน คือฐานความรู้ที่ 2 และที่ 3 เน้นการเรียนรู้เกษตรผสมผสาน ชมวิธีการปลูกกาแฟและการแปรรูปและชมบรรยากาศสวนทุเรียน สวนสละ มังคุด และกล้วยหอม ชมและเลือกซื้อสินค้าเกษตร

(4) **ผลิตภัณฑ์รายการนำเที่ยวที่ 4** ประกอบด้วย 2 ผลิตภัณฑ์/ฐาน คือฐานความรู้ที่ 2 และที่ 4 เน้นการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในชุมชนจากวัดถ้ำสิงห์ เรียนรู้กระบวนการแปรรูปกาแฟ ชมและเลือกซื้อสินค้าเกษตร

(5) **ผลิตภัณฑ์รายการนำเที่ยวที่ 5** ประกอบด้วย 2 ผลิตภัณฑ์/ฐาน คือฐานความรู้ที่ 3 และที่ 5 เน้นการศึกษาเรียนรู้เกษตรผสมผสาน กิจกรรมในรายการนี้นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิธีการปลูก และชมบรรยากาศสวนทุเรียน สวนสละ มังคุด และกล้วยหอม เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ ระบบธนาคารน้ำใต้ดิน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ในจังหวัดชุมพร จำเป็นต้องมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และรวมทั้งพื้นที่ที่ใช้ในการดำเนินการของผลิตภัณฑ์ทั้ง 5 ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ ซึ่งการศึกษานี้ได้กำหนดผลิตภัณฑ์หรือฐานความรู้ที่ 1 เป็นผลิตภัณฑ์หลัก ที่มีกิจกรรมที่โดดเด่นเรื่องกระบวนการแปรรูปกาแฟ (ภาพที่ 2) และเป็นพื้นที่ที่มีการจำหน่ายของฝากด้วย ส่วนผลิตภัณฑ์หรือฐานความรู้ที่ 2-ที่ 5 เป็นผลิตภัณฑ์รอง (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 พื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ดังนั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในการศึกษานี้จึงรวมทั้งการจัดพื้นที่สำหรับดำเนินกิจกรรมที่คำนึงถึงการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งมวล ได้แก่ นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย (ทางกาย) นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) และนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีความพิการทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) โดยให้ทุกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของแต่ละผลิตภัณฑ์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึงในแต่ละพื้นที่ของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ถนนและทางเข้าออก ที่จอดรถ ทางลาด ทางเดินและทางสัญจร บันได รว

จับ รวากันตกและผนังกันตก ห้องน้ำ เฟอร์นิเจอร์ภายในอาคาร ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง และระบบระบายน้ำ ส่วนผลิตภัณฑ์ รองที่ประกอบด้วยกิจกรรมเยี่ยมชมสวนจำเป็นต้องปรับปรุงพื้นที่ในสวน คือ ทางเดินและทางสัญจร ทางลาด และราวจับ โดยแต่ละสวนควรกำหนดเส้นทางการเดินเข้าชมพื้นที่ให้ชัดเจน

นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ในจังหวัดชุมพร ต้องให้ความสำคัญกับป้าย สัญลักษณ์ต่างๆ รวมทั้งจัดให้มีการสื่อความหมายถึงนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม ดังนั้นในการอธิบาย ถ่ายทอด และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มอาจจำเป็นต้องใช้รูปแบบการสื่อความหมายที่แตกต่างกันไป นักท่องเที่ยวผู้พิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) อาจใช้สื่อประกอบการบรรยายที่มีผู้บรรยายด้วยภาษามือ หรือการใช้ QR Code ติดไว้ที่สื่อหรือบอร์ดให้ความรู้ต่างๆ เพราะในปัจจุบันผู้พิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) นิยมที่จะหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการอ่าน QR Code ผ่าน smart phone สำหรับบางกลุ่ม เช่น ผู้พิการทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) อาจจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย ใช้การอธิบายและสื่อความหมายผ่านสื่อที่ให้นักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) เข้าชมโดยใช้คอมพิวเตอร์หรือนิตบุ๊คที่มีแป้นพิมพ์เป็นอักษรเบรลล์ เป็นต้น

อภิปรายผล

1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลถ้ำสิงห์จังหวัดชุมพร พบว่าชุมชนสามารถยกระดับศักยภาพพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของถ้ำสิงห์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งมวลได้ เพราะจากข้อมูลการวิเคราะห์ SWOT พบว่า ชุมชนมีจุดแข็งหลายมิติ ทั้งการบริหารจัดการ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจ และความสามารถในการสร้างคุณค่าต่อผลิตภัณฑ์ และรวมทั้งได้รับโอกาสการสนับสนุนจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐ โดยพิจารณาการยกระดับการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ที่พัก ห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการ และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับผู้พิการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี เกตุสะอาด และปรกรณ์ สุวานิช (2554) ที่เสนอให้มีการจัดหาพื้นที่ลานจอดรถ ห้องน้ำ การจัดทำป้ายบอกทาง และสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น และ มีการยกระดับการจัดการในเรื่องการมีสื่อที่หลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวผู้พิการ เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่มมากขึ้น

2. คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ในจังหวัดชุมพรตามมุมมองของผู้เชี่ยวชาญคุณลักษณะการ และนักท่องเที่ยวทั้งมวล ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งมวล โดยรวมมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล 6 ด้าน คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ 2) สิ่งอำนวยความสะดวก 3) การเข้าถึง 4) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว 5) กิจกรรม และ 6) ที่พัก ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Buhalis (2000) และ Pike (2008) ที่ระบุว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยคุณลักษณะหรือองค์ประกอบ 6 ด้านดังกล่าวข้างต้น สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด เพราะเป็นการเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับ การตอบสนองความต้องการ และการสร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทั้งมวล รวมทั้งเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวทำให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ครอบคลุมทุกกลุ่ม

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ในจังหวัดชุมพร ประกอบด้วย 5 ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ที่ 1 : ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปกาแฟ 2) ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ที่ 2 : ชมสวนกาแฟ 3) ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ที่ 3 : ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน 4) ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ที่ 4 : ฐานวัฒนธรรมท้องถิ่น วัดถ้ำสิงห์ และ 5) ผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ที่ 5 : ศูนย์เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ ระบบธนาคารน้ำใต้ดิน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และความพร้อมของชุมชน เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีกิจกรรมการผสมผสานทั้งการชมธรรมชาติ (ฐานความรู้ที่ 2 และ 3) เรียนรู้วัฒนธรรม (ฐานความรู้ที่ 4) และเรียนรู้และร่วมกิจกรรมที่ชุมชนพัฒนาขึ้น (ฐานความรู้ที่ 1 และ 5) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวชุมชน (Jamieson, 2006) ที่ระบุว่า

ผลิตภัณฑ์ควรประกอบด้วยสิ่งดึงดูดทั้งทางธรรมชาติหรือสิ่งดึงดูดใจที่ชุมชนพัฒนาหรือสร้างขึ้น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากแหล่งธรรมชาติ กิจกรรมการพาชมหรือทัวร์ กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ที่กำหนดขึ้นชุมชนได้นั้นเรื่องของ การแปรรูปกาแฟและขนมหวานกาแฟ เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Draper et al. (2006) ที่ระบุว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ความสนใจผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นหรือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

อย่างไรก็ดีในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลของชุมชนตำบลถ้ำสิงห์นั้นชุมชนได้พิจารณาคุณลักษณะผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล ในเรื่อง สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึง การให้บริการ กิจกรรม และที่พิกัดตามความความคาดหวังของนักท่องเที่ยวทั้งมวลและมุมมองของผู้เชี่ยวชาญในด้านการดูแลคนพิการ จึงได้กำหนดให้แต่ละผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ มีการดำเนินการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งมวลเกี่ยวกับ (1) การจัดการแหล่งท่องเที่ยว (2) การจัดการการบริการ และ (3) การจัดกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้ คือ

3.1) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล เน้น (1) การปรับปรุงภูมิทัศน์ทรัพยากร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการปรับปรุงพื้นที่ในสวน กำหนดเส้นทางการเดินเข้าชมพื้นที่ให้ชัดเจน (2) การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ทางเดิน ห้องน้ำสำหรับผู้พิการ ทางลาด ที่นั่งรอ ลานจอดรถ เป็นต้น และมีการพัฒนาที่พักให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม และสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน และ (3) การปรับปรุงการเข้าถึงในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ มีการปักหมุดของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวบน Google Map ชัดเจน มีการพัฒนาแผนที่ที่ชัดเจนในสื่อต่างๆ ที่สร้างขึ้นทั้งออนไลน์และออฟไลน์ มีป้ายบอกทางที่ระบุชัดเจนว่าสามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งมวลโดยใช้สัญลักษณ์ รวมทั้งจัดให้มีการสื่อความหมายถึงนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาของ Adilon (2019) เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ระบุว่าปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก การสื่อความหมาย และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

3.2) การจัดการการให้บริการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล เน้นเกี่ยวกับ (1) **การจัดการบริการตามมาตรฐาน**การบริการนักท่องเที่ยวทั้งมวล (2) ชุมชนกำหนดกระบวนการให้บริการแต่ละฐานความรู้ เน้นความปลอดภัย และ (3) ชุมชนกำหนดโปรแกรมของการท่องเที่ยวในพื้นที่และมีการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่ระบุว่าจัดการบริการเปรียบเสมือนตัวกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ในการสร้างความแตกต่าง และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว (Buhalis, 2000; Porter, 1980)

3.3) การจัดการกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล เน้นแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (1) การเสริมสร้างความรู้ด้านการเกษตรควบคู่กับการพักผ่อนและความบันเทิง นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรกร และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น (2) กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทั้งมวล สามารถเข้าร่วมได้ (3) กำหนดช่วงระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมของแต่ละผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสม และ (4) มีความหลากหลายและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสามารถสร้างความเพลิดเพลินและความรู้ เช่นเดียวกับการศึกษาที่ผ่านมา (Chase et al., 2018) ได้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยจัดแบ่งเป็นกิจกรรมหลัก และกิจกรรมรอง ซึ่งกิจกรรมหลักจะเน้นกิจกรรมที่ข้องโดยตรงกับการเกษตร กิจกรรมการให้ความรู้ และกิจกรรมการขายสินค้าเกษตร ส่วนกิจกรรมรองเน้นกิจกรรมในเทศกาลต่างๆ ซึ่งทั้งกิจกรรมหลักและกิจกรรมรอง เน้นให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและได้รับความเพลิดเพลินด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะต่อชุมชนพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์

1.1) เนื่องจากพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ เป็นพื้นที่เกษตรกรรมทำสวนผลไม้ มีความพร้อมขององค์ประกอบทางด้านการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ กล่าวคือ มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงามเป็นสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวก แต่ยังขาดความพร้อมเรื่องที่พักแรม ดังนั้น เพื่อให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่ครบวงจรขององค์ประกอบในการท่องเที่ยว หากยังไม่มีผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นที่พักแรมในตำบลถ้ำสิงห์ ชุมชนถ้ำสิงห์อาจสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ในจังหวัดชุมพร เพื่อออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวเข้าพักในที่พักแรมในชุมชนที่เป็นเครือข่ายกัน เช่น ที่พักแรมที่อยู่ชายทะเลของจังหวัดชุมพร หรือในเมืองชุมพร เป็นต้น

1.2) ในการลงทุนเพื่อพัฒนาพื้นที่ให้รองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งมวลนั้น จำเป็นต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง ดังนั้นอาจใช้วิธีดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาเป็นระยะๆ หรือใช้วิธีการจัดลำดับความสำคัญงานที่เร่งด่วนก่อน เช่น ในด้านทรัพยากรกายภาพ อาจเริ่มปรับปรุงเรื่องห้องน้ำ ทางเดิน ทางลาด และราวจับ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะต่อชุมชนในท้องถิ่นอื่นๆ

สำหรับชุมชนในท้องถิ่นอื่นๆ ที่ต้องการพัฒนาพื้นที่ในชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1) ควรส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้การวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง เพื่อค้นหาจุดแข็งที่จะพัฒนาให้เป็นสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ของนักท่องเที่ยวในการมาท่องเที่ยวที่ชุมชนของตน

2.2) ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญของการจัดเตรียมพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของตน ในด้านทรัพยากรกายภาพ สภาพแวดล้อม และการสื่อความหมาย ให้มีความพร้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม

2.3) ควรสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรกายภาพ รวมทั้งสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นไว้ เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรในท้องถิ่น ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งมวลได้รับความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่า

2.4) ควรสร้างหรือขยายเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า พื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์มีศักยภาพเหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล ซึ่งหากมีการดำเนินการตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้จะส่งเสริมให้จังหวัดชุมพรยกระดับสู่การเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยววิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล จึงมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1) ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบคมนาคมของแต่ละท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะมีผลต่อการเพิ่มของจำนวนนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น

3.2) ควรมีการจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทรัพยากรกายภาพ สภาพแวดล้อม และการสื่อความหมายเพื่อนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม

3.3) ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ระบบไฟฟ้า การสื่อสาร ให้มีการใช้งานได้อย่างเพียงพอและครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะชุมชนในจังหวัดชุมพร ทำให้เห็นบริบทเฉพาะพื้นที่ การศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อคนทั้งมวลในพื้นที่ของภาคอื่นๆ อาจพบการพัฒนาผลิตภัณฑ์/ฐานความรู้ในประเด็นใหม่ๆ เพิ่มเติม

2. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวล แต่ขาดการศึกษาสภาพการบริการการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในชุมชนเพื่อการบริหารการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อคนทั้งมวล

3. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งมวลที่มีความพิการ 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย (ทางกาย) 2) กลุ่มที่มีความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (หูหนวกหรือหูตึง) และ 3) กลุ่มที่มีความพิการทางสายตา (ตาบอดหรือเลือนราง) ดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไปจึงอาจขยายกลุ่มตัวอย่างทั้งมวลที่มีความพิการด้านอื่นๆ ร่วมด้วย

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). *ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ* (ฉบับที่ 2). สืบค้นเมื่อ มกราคม 2562, จาก <http://dep.go.th/sites/default/files/files/law/185.pdf>.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). *รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ เมษายน 2563, จาก <http://dep.go.th/uploads/Docutents/61ccc2d9-8e3f-4f75-a361-368f5c6a4b80> รายละเอียดข้อมูลคนพิการ.pdf.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). *สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2563, จาก <http://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/275>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *MOU โครงการต้นแบบแหล่งท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในพื้นที่พิเศษเมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง (Tourism for All)*. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2563, จาก <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=10118>.
- ชูกุลัน อนุวิจิตร, ญาณัท ศิริสาร และ ไพรัช โรงสะอาด. (2557). แนวทางการพัฒนาการนันทนาการ และการท่องเที่ยวเพื่อคนพิการในจังหวัดเชียงราย. *วารสารวิทยาราชสุดา*, 10(13), 36-50.
- ไทรรัตน์ จารุทัศน์. (2558). *คู่มือการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design Guide Book)*. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2550, 18 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 124 ตอนที่ 61 ก, หน้า 1-18.
- ธีร์ ตรงจิตพิทักษ์. (2556). *พฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนพิการทางการเคลื่อนไหวในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล* (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ภัทรวดี เบญจขรณ์. (2552). *การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการท่องเที่ยวของคนพิการทางการเคลื่อนไหว* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- วารุณี เกตุสะอาด และปกรณ์ สุวานิช. (2554). การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่เขตทวีพัฒนา กรุงเทพมหานคร. ใน *รายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย มสธ. วิจัย ประจำปี 2554* (หน้า 364-379). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน. (2560). การศึกษาข้อจำกัดทางการท่องเที่ยวและความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยวของคนพิการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 20(1), 298-312.
- สุรีย์ เข้มทอง และภุริพัฒน์ ชาญกิจ. (2563). *การพัฒนารูปแบบการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชุมชนเพื่อคนทั้งมวลในจังหวัดชุมพร* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (สกว).

- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2553). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2562, จาก <http://www.tourism.go.th/view/1/คู่มือประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว/937/TH-TH>.
- สำนักงานจังหวัดชุมพร. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร 2561-2564*. (ฉบับทบทวนปี 2562). สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://www.chumphon.go.th/2013/page/planchumphon>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลลำสิงห์. (2560). *ประวัติความเป็นมาของตำบลลำสิงห์*. สืบค้น เมื่อ 28 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.tumsing.go.th/html/new-menu.asp>
- Adillón, R. (2019). DIAMOND MODEL: A Theoretical Framework for the Sustainable Development of Tourism. *Art Human Open Acc J*, 3(1), 11-23. DOI: 10.15406/ahoaj.2019.03.00099.
- Aldwin, C.M., Igarashi, H., Gilmer, D.F., & Levenson, M.R. (2018). *Health, Illness, and Optimal Aging: Biological and Psychosocial Perspectives* (3rd ed.). New York: Springer Publishing Company.
- Ansoff, H. I. (1987). *Corporate Strategy*. London: Penguin.
- Baker, M. (1989). *Tourism for All: A Report of the Working Party Chaired by Mary Baker*. London: English Tourist Board in Association with the Holiday Care Service, the Scottish Tourist Board, the Wales Tourist Board.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the Competitive Destination of the Future. *Tourism Management*, 21(1), 97-116.
- Crawford, D. W., & Godbey, G. (1987). Reconceptualizing barriers to family leisure. *Leisure Sciences*, 9(2), 119-127.
- Chase, L.C., Stewart, M., Schilling, B., Smith, B., & Walk, M. (2018). Agritourism: Toward A Conceptual Framework for Industry Analysis. *Journal of Agriculture, Food Systems, and Community Development*, 8(1), 13-19.
- Darcy, S., & Dickson, T.J. (2009). A Whole-of-life Approach to Tourism: The Case for Accessible Tourism Experiences. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 16(1), 32-44.
- Draper, J., Shenoy, S., & Norman, W. (2006). *Segmenting Agritourists: Implications for Marketing and Collaborative Partnerships*. Unpublished Manuscript.
- Jamieson, W. (2006). *Community Destination Management in Developing Economies*. New York: The Haworth Hospitality Press.
- Lee, B.K., Agarwal, S., & Kim, H.J. (2012). Influences of Travel Constraints on the People with Disabilities' Intention to Travel: An Application of Seligman's helplessness Theory. *Tourism Management*, 33(3), 569-579.
- Lwanga, S.K., & Lemeshow, S. (1991). *Sample Size Determination in Health Studies: A Practical Manual*. World Health Organisation. Geneva.
- Pike, S. (2008). *Destination Marketing: An Integrated Marketing Communication Approach*. Butterworth-Heinemann, Burlington. MA.
- Porter, M. E. (1998). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press.

Tcholeev, I., & Vodenska, M. (2008). Spatial Analysis of the Tourism Potential in Bourgas District. In *the Proceeding of the 2007 International Conference on Tourism 22-24 November 2007*. Bucharest: Academy of Economic Study.